

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW DOTYCHCZASOWYCH GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

GEOGRAFIA

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

WOM Rybnik
wom.edu.pl
info@wom.edu.pl

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron (zadania 1-20).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Instrukcje do innych typów zadań podane są w treści zadania.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsca opatrzonego napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
10. Podczas rozwiązywania arkusza możesz korzystać z kalkulatora.

KOD UCZNIWA

--	--	--

Stopień:
rejonowy

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Razem	
Liczba punktów możliwych do zdobycia	4	3	4	2	2	4	2	3	3	3	4	3	2	4	3	4	3	3	2	2	60	
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																						

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

Podpisy członków komisji :

Przewodniczący – .....

Członek komisji sprawdzający pracę – .....

Członek komisji weryfikujący pracę – .....

Zadanie 1. (4 p.)

Część państw Europy to kraje alpejskie, czyli takie na obszarze których występują Alpy.

Źródło: www.google.com zmienione

a. Zaznacz na mapie cyframi 1-3 wybrane kraje alpejskie i podaj ich stolice.

- 1. Szwajcaria   stolica .....
- 2. Słowenia   stolica .....
- 3. Austria   stolica .....

b. Podaj nazwy czterech innych krajów alpejskich

.....

Zadanie 2. (3 p.)

Rozpoznaj kraje na podstawie ich geograficznych przydomków przedstawionych w artykułach w *Geografii w Szkole*.

Przydomki geograficzne krajów	Kraje
Łza Indii	
Dar Nilu	
Wyspa Afrodyty	
Kraj lemurów i baobabów	
Perła Zatoki Perskiej	
Kraj Chyngis-chana	
Dach Afryki	
Kraj kiwi	
Kraj Wschodzącego Słońca	

Zadanie 3. (4 p.)

Na fotografiach przedstawiono krajobrazy Alp Pennińskich. Na podstawie fotografii i własnej wiedzy przedstaw po dwa przykłady wpływu Alp na cechy środowiska przyrodniczego oraz na gospodarkę krajów alpejskich.

Fot. Autor

Wpływ na środowisko przyrodnicze

1. ....
.....
2. ....
.....

Wpływ na gospodarkę

1. ....
.....
2. ....
.....

Zadanie 4. (2 p.)

Oceń wpływ środowiska przyrodniczego Japonii na rozwój gospodarki tego kraju. Ocenę uzasadnij dwoma argumentami.

Ocena: **korzystne / niekorzystne** (*podkreśl wybraną odpowiedź*).

Uzasadnienie

1. ....
.....
.....
2. ....
.....
.....

Zadanie 5. (2 p.)

Na podstawie zamieszczonego poniżej tekstu wykonaj polecenia.

Japońskie społeczeństwo starzeje się w zastraszającym tempie – staruszkowie stanowią aż 27 proc. populacji, a zdaniem demografów przed 2050 rokiem ten wskaźnik ma poszybować do zawrotnych 40 proc. Wskaźnik dzietności wynosi dziś zaledwie 1,4 dziecka na jedną kobietę i wciąż spada.

Już dziś obciążenia dla budżetu wynikające ze stale rosnącej liczby emerytów są gigantyczne. A średnia długość życia Japończyków konsekwentnie się wydłuża (...)

Drastyczne zmiany demograficzne w społeczeństwie boleśnie odczuwa także japońska gospodarka, która – pozbawiona młodej siły roboczej i odpowiednio wysokiej konsumpcji – od ćwierćwiecza stopniowo się kurczy. Jeśli rząd nie znajdzie odpowiedzi na demograficzne wyzwanie, a nadal będzie niechętny przyjmowaniu imigrantów, gospodarcza przyszłość Japonii rysuje się w jak najczarniejszych barwach. A młodych Japończyków nie tylko jest w społeczeństwie coraz mniej, ale też coraz większy odsetek z nich nie zakłada rodzin, co tylko pogłębia i tak już poważny problem.

Szans na zmianę próżno szukać, bo życie rodzinne to dla większości Japończyków abstrakcja. Zwyczajnie nie mają na to czasu. W Kraju Kwitnącej Wiśni panuje trudna do zrozumienia dla Europejczyków etyka pracy, która swoje korzenie ma jeszcze w latach 50. XX wieku (...).

Rzeczywistość dziesiątek milionów ludzi wygląda tam tak, że swój czas dzielą wyłącznie między pracę a sen. Za biurkiem, w fabrykach czy na open space'ach spędzają nie osiem, ale dwanaście czy nawet szesnaście godzin dziennie. Wracają do domu, kładą się na kilka godzin spać, żeby następnego dnia raz jeszcze odtworzyć dobrze znany schemat (...). Wobec powyższego trudno się dziwić, że liczba ludzi, którzy nie widzą w swoim życiu miejsca na założenie rodziny systematycznie rośnie.

Źródło: na podstawie <https://www.newsweek.pl/swiat/spoleczenstwo/japonskie-spoleczenstwo-sie-starzeje-jakie-beda-konsekwencje/651qps2>

a. Podaj dwie przyczyny starzenia się ludności Japonii.

1. ....
.....
2. ....
.....

b. Uzasadnij stwierdzenie, że zmiany demograficzne zachodzące w Japonii mają negatywny wpływ na gospodarkę lub społeczeństwo tego kraju.

- .....
.....

Zadanie 6. (4 p.)

W tabeli przedstawiono zmiany liczby ludności zespołów miejskich Londynu i São Paulo.

Zespół miejski	Liczba ludności w mln							
	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2017
Londyn	8,3	8,1	7,4	6,6	6,8	7,3	7,9	8,9
São Paulo	2,4	3,2	8,1	8,7	17,4	17,8	19,7	21,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie Roczników Statystycznych GUS, Europa Encyklopedia geograficzna świata wyd. OPRESS oraz www.cia.gov/library

a. Podaj różnicę między zmianami liczby ludności zespołów miejskich Londynu i São Paulo w latach 1950- 2017.

- .....
.....

- b. Wyjaśnij dlaczego Londyn, mimo że ma znacznie mniej ludności niż São Paulo uważany jest za jedną z najważniejszych światowych metropolii.

.....

.....

.....

- c. Wskaż, które z tych dwóch miast ma większe problemy związane z warunkami życia i funkcjonowania jego mieszkańców. Przedstaw dwa przykłady takich problemów.

Miasto – .....

1. ....

.....

2. ....

.....

Zadanie 7. (2 p.)

Przyporządkuj podanym sferom Ziemi skutki wylesiania Amazonii dla tego regionu Ameryki Południowej wybierając z podanych poniżej. Wpisz do tabeli tylko właściwe oznaczenia literowe.

Sfera Ziemi	Skutki
atmosfera	
pedosfera	
hydrosfera	

- A. spadek produkcji tlenu
- B. zmniejszenie liczebności plemion indiańskich
- C. zmiany przepływu wody w rzekach
- D. zagrożenie wyginięciem wielu gatunków zwierząt
- E. zwiększenie częstotliwości ruchów masowych
- F. zwiększenie ilości CO₂ w atmosferze
- G. zwiększenie zagrożenia powodzią lub suszami
- H. nasilenie erozji gleby

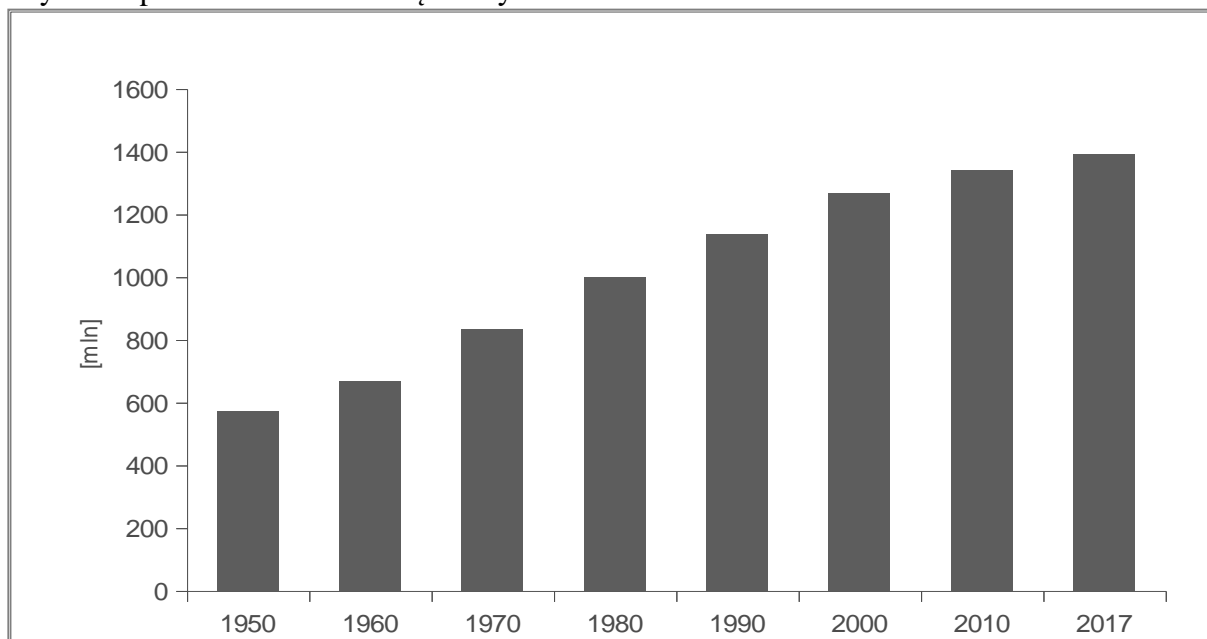
Zadanie 8. (3 p.)

Wstaw znak X do tabeli przy prawdziwych cechach Antarktyki i Arktyki.

Cechy środowiska przyrodniczego	Antarktyka	Arktyka
Niewielkie opady atmosferyczne		
Występowanie niedźwiedzi polarnych		
Występowanie pingwinów		
Występowanie dni polarnych		
Większość powierzchni pokryta pakiem lodowym		
Występowanie gór lodowych		

Zadanie 9. (3 p.)

Na wykresie przedstawiono zmianę liczby ludności Chin w latach 1950-2017.

Podaj:

a. Dwa 10-letnie przedziały czasu, w których nastąpił najszybszy wzrost liczby ludności Chin.

1. ....

2. ....

b. Główną przyczynę zmniejszenia tempa wzrostu liczby ludności Chin w XX i XXI wieku.

.....
.....

c. W 2017 r liczba ludności świata wynosiła 7592 mln, a Chin 1390 mln. Czy prawdą jest stwierdzenie, że w 2017 r co czwarty człowiek na świecie mieszkał w Chinach? Wykonaj stosowne obliczenia i podkreśl właściwe określenie (z podanych poniżej).

Obliczenia:

PRAWDA / FAŁSZ

Zadanie 10. (3 p.)

Na podstawie informacji zawartych w artykule *Pekińskie migawki* J. Wrony wykonaj polecenia:

a. Wyjaśnij wpływ położenia geograficznego Pekinu na słabe przewietrzanie tego miasta.

.....
.....

b. Podaj dwie przyczyny dużego zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w Pekinie.

1. ....

2. ....

c. Wyjaśnij co to są hutongi.

.....
.....

Zadanie 11. (4 p.)

Na fotografiach przedstawiono uprawę wybranego zboża.

Fot. autor

a. Podaj jego nazwę – .....

b. W tabeli przedstawiono dane klimatyczne (średnie miesięczne temperatury powietrza i sumy opadów) dla czterech miejsc położonych w pasie wybrzeży na wysokości do 50 m n.p.m.

Miejsce	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
1	26,2	26,9	27,3	27,8	28	28,1	27,6	27,6	27,1	26,3	26,8	26,1	
	199	113	189	115	162	133	144	142	216	129	263	286	
2	24,5	23,3	21,2	17,6	14,4	11,2	11,1	12,2	14,3	17,2	20,4	22,8	
	118	117	142	104	80	61	68	68	75	119	117	104	
3	20,1	23,2	27,7	30,3	30,8	30,2	29,1	29	29,1	28	24,6	20,7	
	17	22	32	55	122	292	385	351	296	133	21	13	
4	13,6	13,5	15,1	17,8	20,4	23,6	25,5	26,4	25,2	26,6	18,7	14,8	
	222	136	120	51	20	1	0	1	5	54	104	174	

Źródło: www.klimadiagramme.de

Wybierz typowe dla uprawy tego zboża warunki klimatyczne z podanych powyżej miejsc.

Miejsce nr .....

c. Podaj dwie cechy klimatu sprzyjające uprawie przedstawionego na fotografiach zboża.

1.....

2.....

d. Które z podanych miejsc cechuje się najniższą średnią roczną temperaturą powietrza? Oblicz ją i wynik wpisz do tabeli.

Obliczenia:

Zadanie 12. (3 p.)

- a. W tabeli przedstawiono % udział wybranych krajów w pogłowie zwierząt na świecie. Wpisz do tabeli nazwy krajów wybierając z podanych poniżej. Wpisz tylko właściwe nazwy.

Kraje: Australia, Brazylia, Chiny, Indie, Japonia.

Kraj	% udział na świecie		
	bydło (2014 r)	trzoda chlewna (2014 r)	owce (2013 r)
	12,6	1,0	5,5
	14,3	3,8	1,5
	2,0	0,2	6,5
	7,9	48,1	15,0

Źródło: Rocznik Statystyki Międzynarodowej GUS 2017

- b. Przedstaw czynnik społeczno-ekonomiczny, który ma wpływ na rozmieszczenie chowu bydła lub trzody chlewnej na świecie.

.....

.....

.....

Zadanie 13. (2 p.)

- a. Z podanych krajów Afryki podkreśl trzy położone w strefie Sahelu.

Kraje: Demokratyczna Republika Konga, Egipt, Mali, Madagaskar, Niger, Sudan

- b. Przedstaw przykład zależności między środowiskiem przyrodniczym Sahelu a gospodarowaniem człowieka na tym obszarze.

.....

.....

.....

Zadanie 14. (4 p.)

- a. Oblicz PKB na 1 mieszkańca w 2016 r. dla położonego w strefie Sahelu Czadu wiedząc, że liczba ludności tego kraju wynosiła 13 281 tys., a Produkt Krajowy Brutto 28 560 mln dolarów (USD).

Obliczenia:

PKB/1 mieszk. ....USD

- b. O poziomie rozwoju gospodarczego danego kraju świadczą m. in. PKB/1 mieszk. i wskaźnik rozwoju społecznego HDI. Uzupełnij zdanie wybierając właściwy wskaźnik HDI spośród podanych wartości (0,404, 0,533, 0,626, 0,777).

Wskaźnik rozwoju społecznego HDI dla Czadu w 2017 r wyniósł .....

- c. Mieszkańcy Afryki – zwłaszcza jej części położonej na południe od Sahary borykają się z wieloma problemami. Podaj przykład takiego problemu oraz dwa jego skutki.

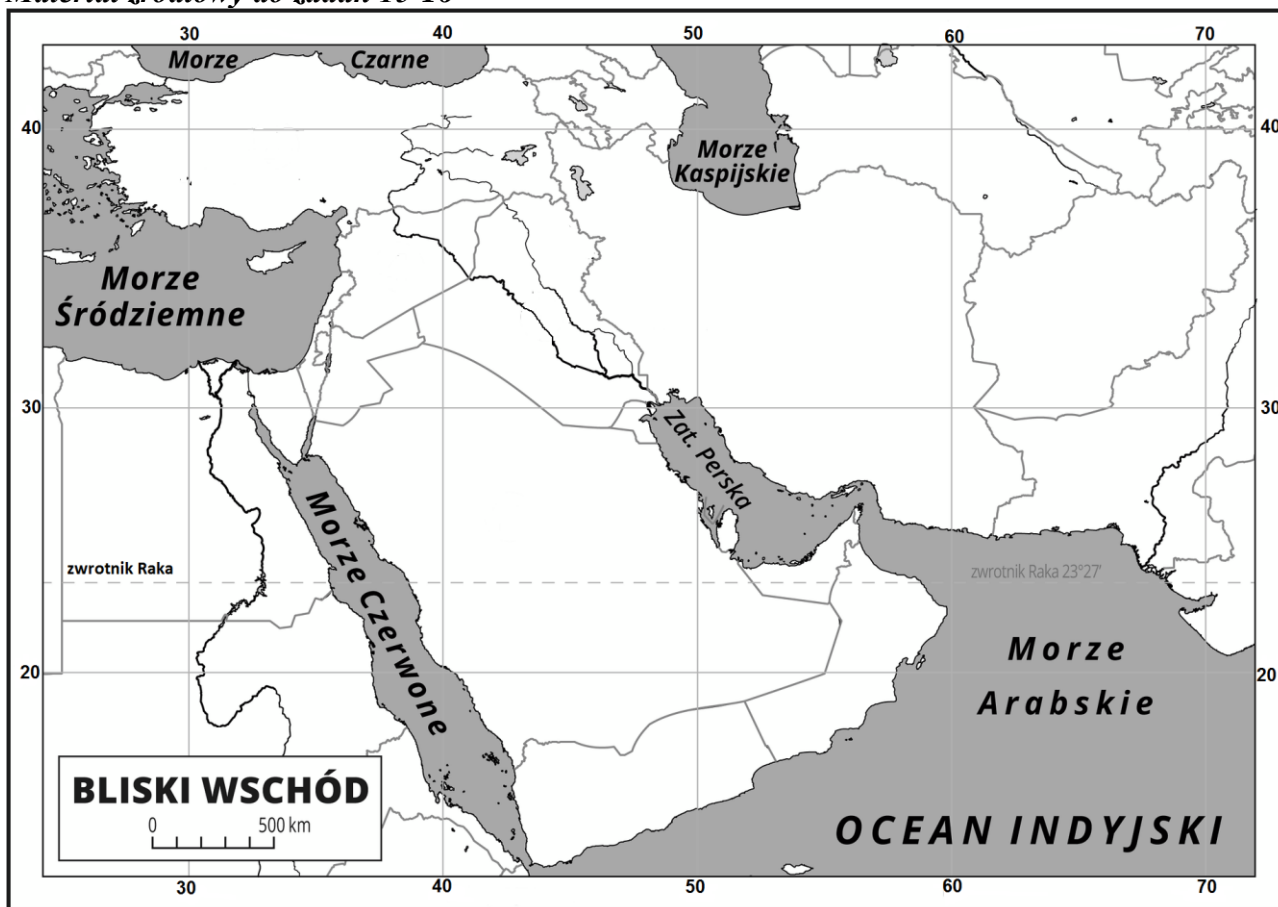
Problem .....

Skutki:

1. ....

2. ....

Material źródłowy do zadań 15-16

źródło: <https://www.epodreczniki.pl> (zmienione)

Zadanie 15. (3 p.)

- a. Podaj nazwy państw na Półwyspie Arabskim, przez które przebiega zwrotnik Raka.

.....

- b. Podaj w ilu strefach czasowych położony jest przedstawiony na mapie obszar. ....

- c. Z podanych stolic przedstawionych na mapie krajów podkreśl tę, w której najwcześniej jest południe słoneczne.

Stolice: Abu Zabi, Ankara, Damaszek, Kabul, Kair

Zadanie 16. (4 p.)

Rozpoznaj kraje Bliskiego Wschodu na podstawie opisu i wpisz ich nazwy do tabeli. Na mapie zaznacz je odpowiednio literami A-D.

Opis krajów	Kraj	Oznaczenie na mapie
Niewielki kraj nad Zatoką Perską będący w konflikcie zbrojnym ze swoim sąsiadem w latach 1990-1991.		A
Wysoko rozwinięty kraj, na terenie którego znajdują się święte miejsca trzech wielkich religii.		B
Kraj o największych zasobach i największym wydobyciu ropy naftowej na Bliskim Wschodzie.		C
Kraj w dorzeczu Tygrysu i Eufratu, na obszarze którego rozwinęła się cywilizacja sumeryjska.		D

Zadanie 17. (3 p.)

a. Zaznacz znakiem X trzy cechy rolnictwa towarowego spośród cech podanych poniżej.

- A. mały odsetek zatrudnionych w rolnictwie
- B. niski poziom chemizacji rolnictwa
- C. bardzo duża różnorodność gatunkowa produkcji roślinnej
- D. niewielka różnorodność gatunkowa produkcji roślinnej
- E. duże nakłady pracy rolników
- F. wysoka efektywność produkcji

b. Z podanych krajów podkreśl trzy, w których dominuje rolnictwo towarowe

kraje: Australia, Bangladesz, Francja, Indie, Nigeria, USA

Zadanie 18. (3 p.)

W tabeli przedstawiono strukturę zatrudnienia wg sektorów gospodarki oraz PKB/1 mieszkańca i wskaźnik HDI dla wybranych krajów w 2017 r. Wpisz do tabeli nazwy krajów wybierając z podanych poniżej. Wpisz tylko właściwe nazwy.

Kraj	Zatrudnienie wg sektorów gospodarki w %			PKB/1 miesz w USD	HDI
	rolnictwo	przemysł	usługi		
	42,7	23,8	33,5	7200	0.640
	1,7	18,8	79,5	59500	0.924
	0,4	38,9	60,7	67700	0.863
	17,5	26,6	55,9	16700	0.752
	3,5	25,6	70,9	42800	0.909

Źródło: <https://hdr.undp.org> oraz www.cia.gov/library

Kraje: Chiny, Indie, Japonia, Sudan, USA, Zjednoczone Emiraty Arabskie

Zadanie 19. (2 p.)

W tabeli przedstawiono głównych producentów wybranych surowców mineralnych i produktów rolnych w 2014 r.

Główni producenci na świecie	Produkty
Chiny, USA, Indie	
Chiny, Indie, Sri Lanka	
Rosja, Arabia Saudyjska, USA	
Chiny, Indie, Bangladesz	

Źródło: Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2017 GUS

Przyporządkuj krajom odpowiednie surowce mineralne lub płody rolne wybierając po jednym z podanych poniżej. Wpisz tylko właściwe produkty, niektóre nie zostaną wybrane..

Produkty: herbata, kawa, kukurydza, ropa naftowa, ryż, węgiel kamienny

Zadanie 20. (2 p.)

Na podstawie artykułu *Jambo czyli Kenia* oceń prawdziwość poniższych zdań wpisując znak X w odpowiednie miejsca tabeli.

	PRAWDA	FAŁSZ
Główne towary eksportowane z Kenii to herbata, kawa i ropa naftowa.		
Kenia była kolonią brytyjską.		
Jedną z grup etnicznych zamieszkujących Kenię są Masajowie.		
Dominującą religią w Kenii jest islam.		
Głównym źródłem utrzymania ludności Kenii jest rolnictwo.		

Brudnopis: